

CYFARFOD	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
DYDDIAD	24ain Tachwedd 2015
TEITL YR ADRODDIAD	Adroddiadau Blynyddol Aelodau (2014/15)
PWRPAS	Diweddaru'r Aelodau am yr adroddiadau a gyhoeddwyd yn 2014/15 a chynnal trafodaeth buan am y cyfleon a'r rhwystrau at 2015/16
AWDUR	Geraint Owen Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r pwyllgor yn ymwybodol o'r rheidrwydd sydd ar y Cyngor i wneud trefniadau i aelodau fedru cynhyrchu adroddiad blynyddol os ydynt yn dymuno. Pwrpas yr adroddiadau yw cefnogi cyfathrebu rhwng aelodau etholedig a'r cyhoedd, a hynny trwy gyflwyno gwybodaeth ffeithiol o weithgareddau.
- 1.2 Un ffactor pwysig i'w gadw mewn cof yw'r cyswllt rhwng yr adroddiadau blynyddol a'r papur gwyn a drafodwyd yn ddiweddar. Roedd y papur gwyn yn ymgynghori ar newid statws adroddiadau blynyddol i fod yn statudol. Bydd y Pwyllgor yn cofio iddo gytuno y dylai cyhoeddi adroddiadau o'r fath fod yn fandadol ar bob aelod; cytunodd y Cabinet â'r farn honno a dyna bellach farn gyhoeddus y Cyngor sydd wedi ei gyfleu i Lywodraeth Cymru.
- 1.3 I atgoffa'r Aelodau, mae'r canllawiau gwreiddiol a dderbyniwyd wedi eu cynnwys yn **Atodiad A**.

2. ADRODDIADAU 2014/15

- 2.1 Tros y blynyddoedd diwethaf mae'r niferoedd Aelodau etholedig sydd wedi dewis cyhoeddi adroddiadau blynyddol wedi cynyddu:

2012/13	8 adroddiad (peilot o'r drefn)
2013/14	26 adroddiad (gan ddefnyddio templed y tro cyntaf)
2014/15	39 adroddiad
- 2.2 Bellach, mae'r adroddiadau wedi eu cyhoeddi ar safle we y Cyngor.
- 2.3 Wrth i Aelodau lunio eu hadroddiadau, derbynniwyd un neu ddau o sylwadau sydd wedi eu crynhoi isod.
 - Templed ar gyfer yr adroddiadau.
Roedd rhai Aelodau yn teimlo fod y templed yn rhy gaeth ac yn eu gorfodi i gynhyrchu adroddiad mewn modd llai lliwgar na'r hyn y byddent yn ei gynhyrchu yn naturiol ee rhywfaint o liw a lluniau. Nodwyd hefyd fod rhai yn anghyfforddus gyda'r gwaith golygu sy'n digwydd o dro i dro ar adroddiadau, ond mae dyletswydd ar y Cyngor i fod yn eu golygu yn unol â'r canllawiau uchod.
 - Templed yn cynnwys tabl nifer o bwyllgorau.
Roedd rhai o'r Aelodau o'r farn nad oedd y templed cyfredol yn cynnig cyd-destun digonol i'r darlennydd, gan mai nodi nifer y pwyllgorau a'r % yn unig y

mae. Mae rhai wedi awgrymu y dylid cynnwys niferoedd yn bresenol, nifer yn absenol/ wedi ymddiheuro, cyfanswm, ac yna nodi'r canran.

- Data yn y tabl nifer y pwyllgorau.

Cafwyd peth rhwystredigaeth fod y data a gyhoeddwyd yma yn anghywir. Bydd y Pwyllgor yn cofio iddynt benderfynu fod angen cynnwys gwybodaeth am gyfarfodydd paratoi a fforymau ardal yn y tabl, ond roedd hynny ar ol i'r templed gwreiddiol gael ei yrru allan. I'r dyfodol, rydym yn gobeithio y bydd Modern Gov yn gallu hwyluso gydag adrodd y wybodaeth yma.

- Amserlen.

Aelodau yn adrodd ei bod yn anodd cofio yn ol beth sydd wedi digwydd tros y flwyddyn diwethaf a cheisio adrodd hynny ym Mehefin/ Gorffennaf. Un posibilrwydd fyddai i Aelodau ystyried cadw dyddiadur, a chyflwyno eu hadroddiadau erbyn Mai y flwyddyn ganlynol. Hefyd, pe cymeradwywyd y templed ynghynt, byddai modd ei ddsbarthu i Aelodau fel bod modd iddynt gofnodi materion wrth iddynt ddigwydd yn ystod y flwyddyn. Gellid ychwanegu y data presenoldeb wedyn.

3.0 ARGYMHELLIAD

- 3.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ystyried y sylwadau uchod a chynnig sylwadau agoriadol ar y drefn tra fo pethau'n ffres yn y cof, er mwyn hwyluso y drefn at 2015/16.

ADRODDIADAU BLYNYDDOL AELODAU O AWDURDOD LLEOL

Cyflwyniad

Mae Rhan 1 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (“y Mesur”) yn cynnwys darpariaethau a fwriadwyd i gryfhau democratiaeth leol. Mae Pennod 1 o’r Rhan honno’n ymwneud â’r gefnogaeth a roddir i aelodau o awdurdod lleol ac mae adran 5 o’r bennod honno’n cyfeirio at baratoi adroddiadau blynyddol ar gyfer yr aelodau hyn. Cyhoeddir y canllawiau statudol hyn o dan adran 5(4) o’r Mesur. Mae’r canllawiau yn ymwneud â threfniadau awdurdodau lleol i lunio adroddiadau blynyddol.

Yr hyn sy’n ofynnol yn ôl y Mesur

Mae adran 5 yn ei gwneud yn ofynnol i gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol (awdurdodau lleol) sicrhau bod pob un o’u haelodau etholedig yn gallu llunio adroddiad blynyddol ar ei weithgareddau fel aelod o’r cyngor yn ystod y flwyddyn a aeth heibio. Mae hyn yn cynnwys galluogi unrhyw aelod o weithrediaeth y cyngor i adrodd ar ei weithgareddau fel aelod o’r weithrediaeth. Rhaid i’r cyngor dan sylw gyhoeddi unrhyw adroddiadau y bydd aelodau o gyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol yn eu llunio. Gall yr awdurdod lleol bennu amodau/terfynau ar yr hyn sy’n cael ei gynnwys mewn adroddiad.

Rhaid i’r awdurdod lleol roi cyhoeddusrwydd i’w drefniadau ar gyfer cyhoeddi adroddiadau blynyddol, ac wrth wneud y trefniadau hynny, rhaid iddo roi sylw i’r canllawiau hyn.

Canllawiau

Dyletswyddau awdurdod lleol - Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau sy’n galluogi ei aelodau i lunio adroddiadau blynyddol. Mae hyn yn golygu bod rhaid iddo ddweud wrth ei aelodau sut i’w llunio ac erbyn pryd i’w llunio.

Mae’r Mesur, yn adran 8 a’r adrannau sy’n dilyn, yn nodi mai’r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd sy’n cyflawni swyddogaethau gwasanaethau democratiaidd, fel y’u diffinnir yn adran 9. Mae hyn yn cynnwys darpariaeth i roi cymorth a chyngor i aelodau i’w cynorthwyo i gyflawni eu swyddogaethau, ac mae trefnu proses yr adroddiadau blynyddol yn perthyn i’r categori hwn. Mae’r Mesur yn atal y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd rhag rhoi cymorth a chyngor i aelod yn ymwneud â chyflawni ei swyddogaethau gweithredol fel aelod o weithrediaeth. Er hynny, nid yw llunio adroddiad blynyddol yn swyddogaeth weithredol ynddi’i hun, hyd yn oed os yw’n cyfeirio at weithgareddau’r cynghorydd fel aelod o’r weithrediaeth. Rhagwelir y bydd yr adroddiadau blynyddol cyntaf yn cael eu cyhoeddi erbyn diwedd mis Mehefin 2013 fan bellaf.

Cyhoeddi adroddiadau

Mater i’r awdurdod lleol yw penderfynu sut y bydd yn cyhoeddi adroddiadau blynyddol. Disgwylir i’r awdurdod gynnwys dolen i adroddiadau blynyddol yr aelodau, o leiaf, a hynny ar y rhan honno o wefan yr awdurdod sy’n dangos manylion aelodau unigol. Nid oes disgwyl i’r awdurdod drefnu unrhyw gyhoeddusrwydd y tu hwnt i hyn,

ac os yw'n penderfynu rhoi cyhoeddusrwydd pellach i'r adroddiadau, dylai ofalu ei fod yn gwneud yr un ddarpariaeth ar gyfer pob aelod. Felly, os bydd aelod yn gofyn i awdurdod roi mwy o gyhoeddusrwydd i'w adroddiad, dylid gwrthod y cais hwnnw oni bai fod mwy o gyhoeddusrwydd yn cael ei roi i adroddiad pob aelod.

Dylai awdurdodau lleol hefyd sicrhau bod eu gwefan yn cynnwys gwybodaeth ynglŷn â chyflwyno adroddiadau blynyddol a sut y gall aelodau'r cyhoedd eu gweld.

Cynnwys yr adroddiadau

Prif bwrpas yr adroddiadau yw galluogi aelodau'r cyhoedd i ddod o hyd i wybodaeth am weithgarwch eu cynghorydd lleol. Gall awdurdodau lleol roi eu cyfyngiadau eu hunain ar gynnwys adroddiadau. Dim ond gwybodaeth ffeithiol y dylai adroddiadau blynyddol ei chynnwys. Mae hynny'n awgrymu mai gwybodaeth am gyfarfodydd, digwyddiadau, cynadleddau ac ati a fynychwyd gan y cynghorydd y dylid ei chynnwys yn bennaf, ynghyd ag unrhyw weithgareddau hyfforddi a datblygu. Er y gallai fod yn dderbyniol cynnwys gwybodaeth fod aelod "wedi gwneud sylwadau ar ran yr ymgyrch i achub yr ysbyty lleol yn y ffyrdd canlynol", ni fyddai'n dderbyniol dweud fod aelod "wedi llwyddo i achub yr ysbyty lleol yn sgil ei ymdrechion ar ran ei etholwyr."

Yn yr un modd, dylid osgoi cynnwys gwybodaeth mewn adroddiadau yn ymwneud â gweithgareddau a gwblhaodd yr aelod y tu hwnt i'w rôl fel cynghorydd. Felly, er y byddai'n dderbyniol cynnwys gwybodaeth am araith a roddodd aelod mewn cynhadledd yr oedd yn ei mynychu yn rhinwedd ei rôl yn y cyngor, ni fyddai'n dderbyniol cyfeirio at araith a roddodd mewn cynhadledd plaid wleidyddol, er enghraifft, ac yntau yno fel cynrychiolydd cangen leol ei blaid. Dylid gofalu hefyd nad yw'r adroddiad yn cynnwys gwybodaeth y gellid ei dehongli fel beirniadaeth o aelod arall. Er enghraifft, ni fyddai'n dderbyniol i aelod gymharu ei bresenoldeb neu ei weithgareddau â rhai aelod arall neu aelodau eraill.

Awgrymir y dylid cynnwys yr eitemau safonol canlynol:

- Rôl a chyfrifoldebau – gan gynnwys manylion aelodaeth o bwyllgorau a chyrrff allanol, cofnodion presenoldeb yn y rhain ac yn y cyngor llawn.
- Gweithgarwch lleol – manylion unrhyw gymorthfeydd a gynhaliwyd a sylwadau a wnaed ar ran etholwyr, a chanlyniadau'r rhain.
- Prosiectau mawr – manylion unrhyw fentrau neu brosiectau lleol, sirol neu ranbarthol y bu'r aelod yn rhan ohonynt.
- Dysgu a datblygu – manylion digwyddiadau hyfforddi a datblygu a fynychwyd neu a ddilynwyd, a chynadleddau a seminarau a fynychwyd

ADRODDIAD BLYNYDDOL - 2014/15

Cynghorydd:	Grŵp:										
Ward:											
Bwriad yr adroddiad blynyddol: Pwrpas yr Adroddiad Blynyddol yw i gynorthwyo etholwyr i wybod mwy am waith a gweithgareddau eu haelodau etholedig yn ystod y flwyddyn.											
Rol a chyfrifoldebau:											
Gweithgareddau etholaethol:											
Mentrau a gweithgareddau eraill:											
Bu i mi fynychu'r Pwyllgorau canlynol:											
<table border="1"><thead><tr><th>PWYLLGOR</th><th>PRESENNOL</th></tr></thead><tbody><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr></tbody></table>	PWYLLGOR	PRESENNOL									
PWYLLGOR	PRESENNOL										
Canran Presenoldeb:											
Roeddwn yn absennol o'r Pwyllgorau a nodir oherwydd: -											
Bu i mi gymryd rhan yn y cyfarfodydd, seminarau, ymchwiliadau a gweithdai ychwanegol canlynol: <i>e.e. Fforwm Craffu Ymchwiliad Craffu Gweithdy Cynllun Strategol Gweithdy Arbedion</i>											
Bu i mi gynrychioli Cyngor Gwynedd ar y cyrff allanol canlynol: <i>e.e. Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri Gwasanaeth Tan ac Achub Gogledd Cymru Ysgol Hiracl (Llywodraethwyr Ysgol)</i>	Bu i mi gynrychioli Cyngor Gwynedd yn y cyfarfodydd canlynol: <i>e.e. Cyd-Gyfarfod Swyddogion Cefnogi Aelodau / Arweinyddion Cefnogi Aelodau Ymddiriedolaeth Prawf Gogledd Cymru</i>										
Bu i mi fynychu'r sesiynau hyfforddiant Dysgu a Datblygu canlynol:											
<table border="1"><thead><tr><th>Corfforaethol</th></tr></thead><tbody><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr></tbody></table>		Corfforaethol									
Corfforaethol											
<table border="1"><thead><tr><th>Ychwanegol</th></tr></thead><tbody><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr><tr><td> </td></tr></tbody></table>		Ychwanegol									
Ychwanegol											
Cyfanswm nifer o oriau:											